

Nr 285.

Av herr **Almkvist**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inordnande i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. under ändrat namn av statens pensionsanstalt av vissa grupper av befattningshavare.

I det förslag, som av Kungl. Maj:t nyligen framlagts angående inordnande i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. av vissa grupper av befattningshavare, saknas i fråga om de olika lärarkategoriernas pensionering en bestämmelse, som föreslagits av de för denna fråga särskilt tillkallade sakkunniga och som skulle vara av den största betydelse, särskilt för många lärare i övningsämnen. Nämda bestämmelse avser att möjliggöra, att den vid lärarbefattnings reglering stadgade tjänstgöringen i viss utsträckning skall kunna fullgöras i annan befattning, som avses i pensionsanstaltens reglemente.

Sakkunniga anföra härom följande i sin specialmotivering till § 5 i pensionsanstaltens reglemente:

»Mom. 2. Erfarenheten har redan visat, att det särskilt beträffande lärare i övningsämnen ofta är ändamålsenligt att förlägga tjänstgöringen till flera skolor. En gymnastiklärare t. ex. får ofta sin tjänstgöring fördelad på folkskola, högre folkskola och kommunal mellanskola. Antalet sådana fall kommer sannolikt att ökas, om lärare vid fortsättningsskolor och anstalter för yrkesundervisning vinna pensionsrätt. Därvid kan det även komma att inträffa, att en befattning lämpligen delas av två huvudmän. Det kan t. ex. vara så, att undervisningen i hushållsgöromål i fortsättningsskola inom ett skoldistrikt icke har så stor omfattning, att den motsvarar full tjänstgöring för en lärarinna, men att distriktet tillsammans med ett annat kan giva full årstjänstgöring åt sådan lärarinna. Då en dylik anordning tydligen innebär fördelar såväl beträffande undervisningen som i ekonomiskt hänseende, föreslå de sakkunniga sådant tillägg till § 5 i pensionsanstaltens reglemente, att en huvudman kan få reglering av en befattning, ehuru tjänstgöringen i densamma icke i och för sig är tillräcklig utan blir det först därigenom, att det åligger befattningshavaren tjänstgöringsskyldighet jämväl i annan befattning hos samme eller annan huvudman. Dock skall den senare befattningen vara sådan, att den skulle kunna förenas med pensionsrätt, om hela

tjänstgöringen fullgjordes i densamma. — — — — —
 — — — — —. Om två huvudmän dela en befattning, skall befattningen regleras endast hos den ene. Han har att anställa och avlöna läraren samt svarar för avgifterna till pensionsanstalten. Det ankommer på huvudmännen själva att, när en lärares tjänstgöring så delas mellan dem, sinsemellan överenskomma om avlöningens och avgifternas fördelning. Vid sådan befattnings reglering bör det i regleringsbeslutet angivas i vad mån tjänstgöringen må fullgöras i den andra befattningen.»

Redan vid förarbetet för den nuvarande pensionsanstalten för folkskollärare m. fl. hade man uppmärksamheten fäst vid nödvändigheten, under vissa förhållanden, av att ej strängt binda en lärares tjänstgöring vid en enda läroanstalt, då det gällde vinnande av pensionsrätt i anstalten.

Sakkunniga för utredning angående det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering yttra sålunda i sitt den 3 november 1917 avgivna betänkande, Kap. V (i fråga om särskilda bestämmelser angående lärare, som icke äro anställda i statens tjänst) å sid. 91 bland annat följande:

»Det må framhållas, att bestämmelserna icke lägga hinder i vägen för att en tjänst så regleras, att den medför tjänstgöringsskyldighet hos två eller flera huvudmän. Så kunna t. ex. två skoldistrikt förena sig om en lärarintjänst i huslig ekonomi.»

Även skolöverstyrelsen har i en underdånig skrivelse den 30 november 1925 angående förhållandet mellan tillgång och efterfrågan på skolkökslärarinnor m. m., i annat sammanhang betonat önskvärdheten av att tjänstgöring vid fasta skolkökskurser, som pågå endast under kortare tid av året, t. ex. vid fortsättningsskolor och i viss mån även vid folkhögskolor, kunde i större omfattning än för närvarande sker sammanföras till befattningar med full tjänstgöring.

Särskilt beträffande slöjd- och skolkökslärarinnebefattningar vid folkhögskolor synes en möjlighet till dylik sammanräkning av tjänstgöring vara erforderlig, för att dessa lärarinnor, med sin i regel till 4 månader årligen begränsade arbetstid, över huvud skola kunna ha någon utsikt att vinna inträde i pensionsanstalten.

För sistnämnda kategorier av lärarinnor torde emellertid i detta sammanhang böra erinras om ännu en möjlighet att få beräkna erforderlig tjänstgöringstid för vinnande av pensionsrätt, nämligen att få sammanräkna tjänstgöringen som lärarinna i hushållsgöromål eller slöjd vid vederbörande skola med tjänstgöringen som husmor vid därvarande elevhushåll. Framställning härom har redan tidigare gjorts beträffande dövtstumlärares pensionsanstalt, i vilken folkhögskolornas lärarkår hittills ägt pensionsrätt, men har ännu ej lett till något resultat.

Då andra husmodersbefattningar av liknande slag, t. ex. vid Lundsbergs skolhem, efter föreskriven reglering kunnat förenas med pensionsrätt i statens pensionsanstalt, synes intet hinder böra möta för en dylik kombina-

tion, som för såväl folkhögskolorna som de ifrågavarande lärarinnorna skulle vara av den största betydelse.

I samband härmed torde böra erinras om att arbetet som husmor vid folkhögskolas elevhushåll omfattar även tillsyn över och ansvar för eleverna och därigenom kommer en lärares uppfostrargärning nära.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte, vid behandlingen av frågan om inordnande i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. av vissa grupper av befattningshavare, besluta sådana ändringar i anstaltens reglemente, som möjliggöra, för erhållande av erforderlig tjänstgöringstid, en sammanräkning av dels lärartjänstgöring vid olika skolor, dels, beträffande folkhögskolorna, lärarinne- och husmoderstjänstgöring vid dessa skolor.

Stockholm den 11 mars 1926.

N. J. F. Almkvist.